

VÍCTOR PRADERA (1873-1936)

«Nafarroago izango zara Espainiari lotuago zaudeno»

Praderak ingeniari eta abokatu ikasketak egin zituen, baina politikan barneratu zen erabat. Vázquez de Mellaren karlismotik abiatuta, faxista kutsuko tradizionalismora iritsi zen, eta Nafarroako espainiartasuna defendatzen sutsuena izan zen bere garaian. Baina Pradera, batez ere, anti-abertzalea zen. 1921eko urtarrilaren 6an Iruñeko Centro Católico Español-en agramontarrek Nafarroari eta Espainiari traizio egin ziotela esan zuen. Ekaitza sortu zuten hitz horiek, abertzaleen erantzuna (Campion, Aranzadi, Oloriz, Baleztena...) berehalakoa izan baitzen.

Polemika horren ondorioz idatzi zuen bere lan ezagunena: *Fernando el Católico y los falsarios de la Historia*, 1922an argitaratua eta Historiaren Akademiak saritua. Duro batean saltzen zen *best seller*-a. Bertan, Pradera saiatzzen da konkista justifikatzen, Aita Santuak nafar erregeen kontra idatzitako *Exigit Contumacium* bulda egiazkoa zela esanez. Bulda horretan Juan II.ak Joanes Albretekoa eta Katalina Foixkoa eskumikatu omen zituen eta Fernando Katolikoak konkistarako baliatu zuen hori. Praderak Espainiaren batasuna aldarrikatzea zuen helburu.

Garai istilutsuak bizitza tokatu zitzaion historialari polemikoari. II. Errepublikan euskal Estatutuaren kontra aritu zen muturka, Jimeno Ju-

riok zioenez lan gotorra egin zuen, amarrua ere erabiliz, “bere sentimendu espainolistenek” eraginda. 1936a iritsi zenean bukatu zitzaizkion teklak, gerra zibila hastearekin anarkistek hil baitzuten.

Praderak Aita Santuaren buldak defendatu zituen *Falsarios* liburuan.

Gerra bukatuta, errejimen frankistak tituluak eman eta omenaldiak egin zizkion hildakoari. *Falsarios* liburua Frankismoan erreferentzia izan zen, baina ez da 2003 arte berargitaratu. Segidako testua jatorriko lanetik hautaturik dago; lan osoa kontsultatzeko aukera dago Interneten, Gipuzkoako Foru Aldundiko biltegi digitalean edo honako helbidean: <http://bit.ly/JHJvPg>

“Nafarroako erregeek, beraz, eze-lango justifikazio eta aitzakiarik gabe, haiek tronutik kentzea zazpi bider eragotzi zuen Fernando Katolikoarengana eskergabetasun osoz, gerra egoeran jarri ziren boluntarioki eta libreki

Errege Katolikoaren kontra, edo, bere hitzetan, ‘Frantziako Erregearekin liga bat egin zuten, ez bakarrik enpresa hura (Guienako inbasioa)⁵ saihesteko, baita Espainiari ahalik eta min gehien egiteko ere’. Eta egoera horretan ezin izan zieten gerraren legeei izkin egin; hau da, inbasioa eta konkista. (...)

Nafarroa⁶ maitea: hausnartu, adi, azken hitz hauek... Zure belarrietara historiaren gezurtiek esaten dutenaren kontrara, historiak dio Nafarroago izango zarela Espainiari batuago zaudeno”.

5- Guiena Okzitaniako lurralde historikoa zen, mendebaldean eta itsasoarekin mugan. Ingalaterrako erregearen esku egon zen denbora luzez, harik eta 1469an behin betiko Frantziako erregearen menpe geratu zen arte.

6- Jatorrizko testuan *Navarra* hitza erabiltzen du beti Praderak.